

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi E.W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 378/21,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 378/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje E.W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 21 kwietnia 2021 r. do 28 września 2023 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz E.W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Skargą z 17 lipca 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, E.W., zastępowany przez pełnomocnika, wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 378//21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie natychmiastowego wyznaczenia terminu rozprawy celem rozpoznania sprawy, zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 4000 zł oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, iż 9 września 2019 r. pozwem zainicjował postępowanie o wysokość emerytury policyjnej. Postępowanie pierwszoinstancyjne zostało zakończone wyrokiem z dnia 22 grudnia 2020 r. Apelacją z 24 lutego 2021 r. wszczęto postępowanie odwoławcze przez Dyrektora Zakładu Emerytalno- Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. W marcu 2021 r. odpis apelacji został wysłany do pełnomocnika powoda, a w kwietniu 2021 r. złożono odpowiedź na apelację. Jak wskazał skarżący, od kwietnia 2021 r. nie zostały podjęte żadne czynności przez Sąd, które zmierzałyby do zakończenia sprawy. Od ponad 2 lat sprawa wciąż nie została zakończona, mimo że jest to sprawa powtarzalna w orzecznictwie. Dodatkowo zdaniem skarżącego, Sąd nie podejmuje żadnych działań mających na celu przyspieszenia postępowania lub rozpoznania sprawy, która nie jest złożona, a rozstrzygnięcie jest bardzo istotne dla skarżącego, gdyż sprawa dotyczy jego emerytury, czyli środków jakie przysługują mu co miesiąc na utrzymanie.

Odnośnie do kwestii zasądzenia na rzecz skarżącego kwoty 4000 zł skarżący wskazał, że jest osobą w podeszłym wieku, a przedmiotowa sprawa dotyczy wysokości jego emerytury policyjnej. Przez ponad 2 lata skarżący otrzymuje zaniżoną emeryturę. Zasądzenie na jego rzecz żądanej kwoty ma na celu rekompensatę utraconej wartości pieniądza przez przewlekłe działania sądu oraz zadośćuczynienie za naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 2 października 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy

bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia przyjęcie niskiej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania E.W. trafiła do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 14 czerwca 2018 r. Postanowieniem z 22 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyznaczył do rozpoznania sprawy skarżącego Sąd Okręgowy w Kielcach. Postępowanie przed tym sądem zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 22 grudnia 2020 r. Akta sprawy wraz z apelacją organu emerytalnego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 10 marca 2021 r. Sprawę przydzielił sędziemu referentowi w dniu 12 marca 2021 r. Na zarządzenie z dnia 15 marca 2021 r. doręczono odpis apelacji pełnomocnikowi skarżącego w dniu 22 marca 2021 r. Skarżący w dniu 13 kwietnia 2021 r. złożył do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedź na apelację. Zarządzeniem z 21 kwietnia 2021 r. sprawa została skierowana na kalendarz akt oczekujących na ustalenie terminu. W dniu 7 września 2023 r. sprawę skierowano do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym. Zarządzeniem z dnia 28 września 2023 r. termin posiedzenia niejawnego wyznaczono na dzień 28 września 2023 r., na którym wydano wyrok kończący postępowanie apelacyjne.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie posiedzenia w celu rozpoznania apelacji organu emerytalnego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Krakowie poza doręczeniem skarżącemu odpisu apelacji w zasadzie nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już od wpływu do Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpowiedzi na apelację. Skarżący przez ponad dwa lata i pięć miesięcy, oczekiwał na wyznaczenie posiedzenia apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 378/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 4000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 14 czerwca 2018 r. tj. wpływu do Sądu Okręgowego w Warszawie odwołania skarżącego od decyzji organu emerytalnego, to za każde z pięciu zakończonych lat postępowania na rzecz E.W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało zasądzić kwotę 2500 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty 4000 zł. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie odpowiednich zaleceń, w szczególności, że postępowanie w sprawie zostało prawomocnie zakończone.

Z tych też względów, skarga podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość w punkcie 3.

O kosztach postępowania skargowego w punkcie 4 postanowienia (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w. zw. z art. 99 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

(P.S.)

[ał]

